Crna Gora
DRŽAVNA REVIZORSKA INSTITUCIJA
DRI broj: 04-035/24-1872/21
Podgorica, 17.10. 2024.g.

I Z V J E Š T A J

O REVIZIJI GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA GRAĐANSKOG POKRETA "DURMITORSKA INICIJATIVA" ZA 2023. GODINU

(Konačni izvještaj)

Podgorica, oktobar 2024. godine

S A D R Ž A J

I MIŠLJENJE, NALAZI I PREPORUKE 3
II OPŠTI PODACI 9
2.1. Pravni osnov 9
2.2. Osnovni podaci o subjektu revizije 9
2.3. Finansijsko poslovanje i finansiranje Partije 10
2.4. Vrsta revizije 11
2.5. Predmet revizije 11
2.6. Cilj revizije 11
2.7. Kriterijumi revizije 11
2.8. Metode revizije 12
2.9. Vrijeme vršenja revizije 13
III UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE 14
3.1. Sistem unutrašnjih kontrola 14
3.2. Aktivnosti partijskih organa u 2023. godini 14
3.3. Finansijski plan i program rada za 2023.godinu 14
3.4. Računovodstveni sistem 14
3.5. Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj 15
3.6. Završni račun 15
3.6.1. Bilans stanja 16
3.6.2. Bilans uspjeha 18
3.6.2.1. Prihodi 18
3.6.2.2. Rashodi 19
3.7. Kancelarijsko poslovanje 20

I MIŠLJENJE, NALAZI I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije (br. 04-035/24-1872/3 od 19.07.2024.godine), izvršila je reviziju Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Građanskog pokreta "Durmitorska inicijativa" za 2023. godinu.

Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije, Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti i Smjernicama o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata.

Odgovornost rukovodstva subjekta revizije

Rukovodstvo političkog subjekta je odgovorno za pripremu i fer prezentovanje Finansijskog izvještaja u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, kao i za usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji Građanskog pokreta "Durmitorska inicijativa" za 2023. godinu, u svim materijalnim aspektima sastavljeni i prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja.

Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskim izvještajima, odgovornost DRI je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br.01-24-2024 od 11.10.2024.godine) na Preliminarni izvještaj o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Građanskog pokreta "Durmitorska inicijativa" za 2023. godinu (br. "I" 04-038/24-225 od 04.10.2024.godine), a shodno članu 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu: Predsjedavajući Senatom DRI, senator Nikola N. Kovačević – rukovodilac Kolegijuma i senator Zoran Jelić - član Kolegijuma na sjednici održanoj dana 17.10.2024. godine, razmotrio je i usvojio

KONAČNI IZVJEŠTAJ
o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja
Građanskog pokreta "Durmitorska inicijativa" za 2023.godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Građanskog pokreta "Durmitorska inicijativa" za 2023.godinu sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja.
Za finansijsku reviziju je određena ukupna materijalnost za finansijske izvještaje kao cjelinu u iznosu od **108,51€,** tj. 2,00% od ukupnih rashoda političkog subjekta, koji iznose **5.425,57€.**
Grupa birača u Glavnoj knjizi nije sprovela zaključna knjiženja na kraju 2023. godine, iako je u Bilansu stanja iskazala poslovni rezultat. Takođe, Grupa birača je tokom 2023.godine izvršila nabavku stalne imovine (opreme) u iznosu od 2.865,50€, koju nije u poslovnim knjigama evidentirala u okviru klase 0, već u okviru troškova. S tim u vezi, a imajući u vidu da su navedene nepravilnosti, materijalno značajne u odnosu na utvrđenu materijalnost, ali nijesu prožimajuće za finansijske izvještaje, nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje na finansijsku reviziju.**

Revizijom pravilnosti poslovanja Građanskog pokreta "Durmitorska inicijativa" utvrđene su neusklađenosti poslovanja iste u odnosu na kriterijume revizije koje su materijalno značajne, ali ne i prožimajuće. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (čl.15,48 i 49), Uredbe o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru, Pravilnika o obrascu godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja političkog subjekta, pa u skladu sa tim, nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje na pravilnost poslovanja**.

NALAZI I PREPORUKE

FINANSIJSKA REVIZIJA

Nalaz

- Revizijom je utvrđeno da je Grupa birača u Bilansu stanja iskazala kapital (neraspoređenu dobit tekuće godine) sa stanjem na dan 31.12.2023. godine u iznosu od 2.913,00€, ali isti nije iskazan u poslovnim knjigama subjekta revizije iz razloga što u Glavnoj knjizi nijesu sprovedena zaključna knjiženja za 2023. godinu.

Preporuka F1

- **Subjekt revizije treba da na kraju izvještajnog perioda sprovede zaključna knjiženja u poslovnim knjigama i evidentira poslovni rezultat tekuće godine na odgovarajućim računima shodno Pravilniku o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica.**

Nalaz

- Revizijom je utvrđeno da je Grupa birača tokom 2023.godine izvršila nabavku stalne imovine (opreme) u iznosu od 2.865,50€, koju nije u poslovnim knjigama evidentirala u okviru klase 0, već u okviru troškova, što nije u skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica.

Preporuka F2

- **Subjekt revizije treba da nabavljenu opremu evidentira u okviru klase 0 shodno Pravilniku o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica, budući da isti vrši evidentiranje transakcija u poslovnim knjigama shodno navedenom Pravilniku.**

REVIZIJA PRAVILNOSTI

Nalaz

- Grupa birača nije Državnoj revizorskoj instituciji dostavila Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj za 2023.godinu u propisanom roku, već su u pripremnoj fazi vršenja revizije (dana 09.09.2024.godine) dostavljeni Iskaz o finansijskoj poziciji/Bilans stanja na dan 31.12.2023. godine i Iskaz o ukupnom rezultatu/Bilans uspjeha za period od 01.01.2023.do 31.12.2023. godine, što nije u skladu sa propisanim obrascima.

Preporuka P1

- **Subjekt revizije je dužan da završni račun i godišnji konsolidovani finansijski izvještaj podnosi Državnoj revizorskoj instituciji najkasnije do 31. marta tekuće za prethodnu godinu u skladu sa članom 48 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih**

kampanja, na obrascima propisanim Pravilnikom o obrascu godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja političkog subjekta.

Nalaz

- Revizijom je utvrđeno da Grupa birača nije donijela Finansijski plan i Program rada za 2023. godinu, što nije u skladu sa članom 49 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

Preporuka P2

- **Subjekt revizije je dužan da donese finansijski plan i program rada do kraja tekuće za narednu godinu, shodno članu 49 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

Nalaz

- Revizijom je utvrđeno da Grupa birača nije vodila pomoćnu evidenciju – dnevnik blagajne, iako je u 2023. godini imala gotovinskih transakcija, kao ni analitičku evidenciju imovine, iako je raspolagala sa imovinom.

Preporuka P3

- **Subjekt revizije treba da vodi pomoćnu evidenciju (dnevnik blagajne) budući da isti vrši blagajničko poslovanje, kao i analitičku evidenciju imovine, s obzirom da raspolaže sa imovinom.**

Nalaz

- Revizijom je utvrđeno da Grupa birača nije vršila popis imovine na kraju poslovne godine, iako je tokom 2023.godine izvršila nabavku stalne imovine, niti je izvršila popis depozita na računu, obaveza, potraživanja, i gotovine u blagajni na dan 31.12.2023. godine.

Preporuka P4

- **Budući da subjekt revizije vrši poslovanje u skladu sa Zakonom o računovodstvu, preporučuje se da isti vrši godišnji popis imovine, obaveza, potraživanja, depozita na žiro računima i gotovine u blagajni.**

Nalaz

- Revizijom je utvrđeno da je Grupa birača, shodno Odlukama Glavnog odbora, izvršila isplatile putnih troškova za rad na osnivanju mjesnih organizacija Građanskog pokreta, kroz dnevnice u zemlji u iznosu od 800,00€, koje su isplaćivane u iznosima od 75,00€ do 150,00€ članovima Pokreta. Shodno navedenom, konstatuje se da Grupa birača nije vršila obračun i isplatu putnih troškova (dnevnica) shodno Uredbi o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru koja reguliše ovu oblast (nijesu sačinjavani putni nalozi, nije se poštovala Uredba u dijelu iznosa dnevnica i sl.).

Preporuka P5

- **Subjekt revizije treba da obračun i isplatu putnih troškova (dnevnica) vrši u skladu sa odredbama Uredbe o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru, kao jedinom važećem propisu koji reguliše ovu oblast.**

Nalaz

- Grupa birača nije donijela Odluku o visini članarine za 2023. godinu, što nije u skladu sa članom 15 stav 3 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

Preporuka P6

- **Subjekt revizije treba da donese Odluku o visini članarine za tekuću godinu najkasnije do kraja januara tekuće godine, u skladu sa članom 15 stav 3 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

Nalaz

- Grupa birača u postupku revizije nije prezentirala djelovodnu knjigu, niti akt kojim bi se uredilo vršenje poslova prijema, evidentiranja, otpremanja, arhiviranja i čuvanja akata.

Preporuka P7

- **Subjekt revizije treba da vrši evidentiranje svih ulaznih i izlaznih akata, kao i da internom procedurom definiše poslove prijema, evidentiranja, otpremanja, arhiviranja i čuvanja akata u cilju obezbjeđivanja adekvatne validnosti istih.**

Nalaz

- Revizijom je utvrđeno da je Grupa birača u 2023. godini finansijsko poslovanje, obavljala preko žiro računa otvorenog kod poslovne banke na fizičko lice ovlašćeno za zastupanje Grupe birača iz razloga što ista, kao grupa birača nema pravni subjektivitet, te ne može otvoriti žiro račun kod poslovne banke u svojstvu pravnog lica.
  Zakonom o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja grupe birača definisane su kao politički subjekti koji politički status stiču zaključivanjem ovjerenog ugovora radi zajedničkog nastupa na izborima. Članom 24 stav 6 Zakona propisano je, da za potrebe finansiranja izborne kampanje političkog subjekta grupe birača, žiro račun otvara fizičko lice koga sporazumno odrede, na osnovu međusobnog ugovora koji su sklopili članovi grupe birača, ali Zakonom nije definisan dalji način poslovanja grupe birača, nakon što ista nakon održanih izbora osvoji mandate i stekne parlamentarni status (na lokalnom ili državnom nivou), ukoliko se ne transformiše u političku partiju, a kao grupa birača nema pravni subjektivitet.

Preporuka P8 - drugom državnom organu – Skupštini Crne Gore, Odboru za sveobuhvatnu izbornu reformu

- **Budući da Zakonom o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja nije definisan pravni status grupe birača, preporučuje se nadležnom skupštinskom odboru za reformu izbornog zakonodavstva, odnosno radnoj grupi nadležnoj za izmjene Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja da, izmjenama Zakona definiše način poslovanja grupe birača kao političkog subjekta nakon održanih izbora i sticanja**

parlamentarnog statusa, ukoliko se ista ne transformiše u političku partiju.

Konačni izvještaj o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Građanskog pokreta "Durmitorska inicijativa" za 2023.godinu, namijenjen je rukovodstvu subjekta revizije, Skupštini Crne Gore, Agenciji za sprječavanje korupcije i ostaloj zainteresovanoj javnosti.

Subjekt revizije je dužan da, putem aplikacije DRI za praćenje preporuka (Registar preporuka), u roku od 30 (trideset) dana, odnosno najkasnije do 17.11.2024.godine, dostavi Državnoj revizorskoj instituciji Akcioni plan za realizaciju preporuka, a u roku od šest mjeseci, odnosno najkasnije do 17.04.2025.godine, Izvještaj o realizaciji preporuka iz Izvještaja o reviziji.

Nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da karakter nalaza u predmetnoj revizije nalaže:

- **da se predmetni izvještaj, dostavi Odboru za sveobuhvatnu izbornu reformu Skupštine Crne Gore, zbog date preporuke;**

- **da se predmetni izvještaj dostavi Skupštini Crne Gore i Odboru za antikorupciju Skupštine Crne Gore, shodno Protokolu o saradnji između Skupštine Crne Gore i Državne revizorske institucije, na upoznavanje;**

- **da se predmetni izvještaj dostavi Agenciji za sprječavanje korupcije, shodno Protokolu o saradnji između između Agencije za sprječavanje korupcije i Državne revizorske institucije, na upoznavanje.**

Predsjedavajući Senatom DRI
Rukovodilac Kolegijuma
Senator
Nikola N. Kovačević

II OPŠTI PODACI

2.1. Pravni osnov

Pravni osnov za vršenje revizije Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Građanskog pokreta "Durmitorska inicijativa" za 2023. godinu sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07….31/14 i 70/17);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (Sl.list CG" br. 003/20, 038/20);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije za 2024.godinu, DRI br. 06-038/23-319 od 26.12.2023.godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije br. 04-035/24-1872/3 od 19.07.2024.godine.

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Građanskog pokreta „Durmitorska inicijativa" izvršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata;
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI 100 - 999).

2.2. Osnovni podaci o subjektu revizije

Naziv subjekta revizije je: Građanski pokret „ Durmitorska inicijativa". Skraćeni naziv je GP DI. Sjedište GP DI je na Žabljaku. GP DI predstavlja i zastupa predsjednik opštinskog odbora.

Shodno Statutu subjekta revizije, DURMITORSKA INICIJATIVA je pokret slobodnih i odgovornih članova koji djeluju radi ostvarivanja demografske, ekonomske, ekološke obnove Žabljaka i njegove okoline.
GP DI je organizovana na teritorijalnom principu i njegov rad se vezuje za Opštinu Žabljak. GP DI ima organe na mjesnom području, i gradskoj opštini.

Glavni odbor je najviši organ GP DI, koji, između ostalog, razmatra i usvaja izvještaje o radu predsjednika, Glavnog odbora i Nadzornog odbora; usvaja finansijski plan GP DI za narednu godinu; razmatra finansijski izvještaj GP DI za prethodnu godinu.
Sjednicom Glavnog odbora predsjedava predsjednik GP DI. Predsjednik zastupa i predstavlja GP DI u javnosti u skladu sa Statutom i Programom GP DI.

Revizijom je utvrđeno da je Grupa građana „Durmitorska inicijativa" politički subjektivitet prvi put stekla predajom Odluke o sastavu izborne liste (koja je donijeta jednoglasno na sjednici GO Građanskog pokreta "Durmitorska inicijativa"od 21.09.2022.godine) i Izjave Opštinskoj izbornoj komisiji na Žabljaku za izbore u 2022. godini, dana 26.09.2022. godine. U istoj se navode programski ciljevi, ime lica ovlašćenog za zastupanje, a Izjava sadrži 3 potpisnika. Takođe, navodi se da Grupa birača ima svoj pečat.
Rješenjem Opštinske izborne komisije br. 01-023/22-26 od 28.09.2022. godine utvrđena je i proglašena izborna lista koju je podnio Vuković Miraš za izbor odbornika u Skupštini opštine Žabljak na izborima od 23.10.2022. godine pod nazivom Durmitorska inicijativa-"NAŠ GRAD-NAŠA INICIJATIVA".
U postupku revizije je utvrđeno da je u toku 2023. godine, iz razloga što nema PIB, subjekt revizije svoje poslovanje obavljao preko žiro računa otvorenog na fizičko lice ovlašćeno za zastupanje Grupe birača.

Zakonom o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja grupe birača definisane su kao politički subjekti koji politički status stiču zaključivanjem ovjerenog ugovora radi zajedničkog nastupa na izborima. Članom 24 stav 6 Zakona propisano je, da za potrebe finansiranja izborne kampanje političkog subjekta grupe birača, žiro račun otvara fizičko lice koga sporazumno odrede, na osnovu međusobnog ugovora koji su sklopili članovi grupe birača, ali Zakonom nije definisan dalji način poslovanja grupe birača, nakon što ista nakon održanih izbora osvoji mandate i stekne parlamentarni status (na lokalnom ili državnom nivou), ukoliko se ne transformiše u političku partiju, a kao grupa birača nema pravni subjektivitet.

- **Budući da Zakonom o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja nije definisan pravni status grupe birača, preporučuje se nadležnom skupštinskom odboru za reformu izbornog zakonodavstva, odnosno radnoj grupi nadležnoj za izmjene Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja da, izmjenama Zakona definiše način poslovanja grupe birača kao političkog subjekta nakon održanih izbora i sticanja parlamentarnog statusa, ukoliko se ista ne transformiše u političku partiju.**

2.3. Finansijsko poslovanje i finansiranje Partije

Shodno Statutu, GP DI se finansira i obavlja finansijsko poslovanje u skladu sa zakonom.
GP DI je samostalan politički subjekt koji ima svoj žiro-račun i vodi jedinstveno računovodstveno poslovanje.
Sve odluke finansijske i materijalne prirode, uključujući godišnji budžet i imovinu GP DI, donosi Glavni odbor na prijedlog predsjednika GP DI.
Predsjednik GP DI ili lica koja on ovlasti, jedini su finasijski nalogodavci i odgovorni izvršitelji odluka finasijsko-materijalne prirode u GP DI.
Imovina GP DI je nedjeljiva i njome raspolaže i upravlja GO GP DI.
Glavni odbor usvaja finansijski izvještaj GP DI, na prijedlog Predsjednika.

Za obavljanje unutrašnje kontrole finansijskog poslovanja GP DI zadužen je Nadzorni odbor.
Svaki član GP DI može zatražiti od Nadzornog odbora da mu se omogući uvid u finansijski izvještaj uz pisani zahtjev i obrazloženje. Ova pitanja se bliže određuju Poslovnikom o radu Nadzornog odbora.

2.4. Vrsta revizije

Državna revizorska institucija je izvršila finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Građanskog pokreta "Durmitorska inicijativa" za 2023. godinu, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja istih sa zakonskom i drugom regulativom.

2.5. Predmet revizije

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Građanskog pokreta "Durmitorska inicijativa" za 2023. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

2.6. Cilj revizije

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja o tome:

1. Da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja ili
2. Da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi.

2.7. Kriterijumi revizije

Kriterijumi za finansijsku reviziju

- MRS;
- Zakon o računovodstvu ("Službeni list Crne Gore", br. 145/21 od 31.12.2021, 152/22 od 30.12.2022);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica ("Službeni list Crne Gore", br. 011/20);
- Pravilnik o obrascu godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja političkog subjekta ("Sl. list CG" br. 026/22).

Kriterijumi za reviziju pravilnosti

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (Sl.list CG" br. 003/20, 038/20);
- Zakon o radu („Sl. list CG", br. 049/08 … 004/18, 074/19...145/21);

- Zakon o obligacionim odnosima („Sl. list CG", br. 047/08, 004/11, 022/17);
- Zakon o računovodstvu ("Službeni list Crne Gore", br. 145/21 od 31.12.2021, 152/22 od 30.12.2022);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica („Sl.list RCG", br.065/01,...,004/07 i „Sl. list CG", br.086/09,...,083/16, 067/19...146/21,...,152/22 od 30.12.2022);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje („Sl. list CG", br.013/07,...,008/15, 022/17, 042/19...145/21,...,152/22 od 30.12.2022);
- Zakon o sprječavanju nelegalnog poslovanja („Sl. list CG", 029/13, 016/16,...,152/22 od 30.12.2022, 027/23 od 08.03.2023.);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Sl. list CG", br. 040/16, 028/18,108/20);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica ("Službeni list Crne Gore", br. 011/20);
- Pravilnik o obrascu godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja političkog subjekta ("Sl. list CG" br. 026/22);
- Pravilnik o razvrstavanju osnovnih sredstava po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije ("Službeni list Crne Gore", br.028/02, 130/ 21);
- Pravila o načinu obračunavanja i izvještavanja o nenovčanim prilozima političkim subjektima ("Službeni list Crne Gore", br. 036/22 od 06.04.2022);
- Interne procedure i pravila subjekta revizije.

2.8. Metode revizije

Revizija je vršena kombinovanjem postupaka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja, uključujući i interne kontrole.

Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kojeg nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost.
Smjernicama o reviziji Godišnjih finansijskih izvještaja političkih subjekata, utvrđeno je da se kod određivanja materijalnosti po vrijednosti, koristi se stopa materijalnosti u rasponu od 0,5% do 2%. S tim u vezi, materijalnost je utvrđena u iznosu od **108,51€,** tj. 2,00% od ukupnih rashoda političkog subjekta, koji iznose **5.425,57€.**

Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza, provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave subjekta revizije, koje služe kao dokaz o nastalim

poslovnim događajima, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Ispitana je doslijednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima.

2.9. Vrijeme vršenja revizije

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Građanskog pokreta "Durmitorska inicijativa" za 2023. godinu je planirana Godišnjim planom revizija DRI za 2024.godinu, kojim je definisano pretpostavljeno vrijeme trajanja revizije od ukupno 25 revizorskih dana.

III UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE

3.1. Sistem unutrašnjih kontrola

Grupa birača je, shodno članu 49 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, Statutom utvrdila da unutrašnju kontrolu finansijskog poslovanja vrši Nadzorni odbor. Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije nije imenovao isti. Takođe, subjekt revizije je Sporazumom o udruživanju birača u grupu birača odredio Miraša Vukovića, predsjednika Glavnog odbora GB »Durmitorska inicijativa« za lice odgovorno za finansijsko poslovanje, kao i za zastupanje pred nadležnim organima.

3.2. Aktivnosti partijskih organa u 2023. godini

Grupa birača je donijela Statut i Programski akt pokreta, a za potrebe poslovanja u 2023.godini donijela je odluke o isplati novčanih sredstava i Odluku o isplati donacije.

3.3. Finansijski plan i program rada za 2023.godinu

U postupku revizije je utvrđeno da Grupa birača nije donijela Finansijski plan i Program rada za 2023. godinu, što nije u skladu sa članom 49 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja

- **Subjekt revizije je dužan da donese finansijski plan i program rada do kraja tekuće za narednu godinu, shodno članu 49 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

3.4. Računovodstveni sistem

Politički subjekt je, shodno članu 48 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja dužan da vodi računovodstvenu evidenciju o prihodima, imovini i rashodima po porijeklu (posebno za sredstva iz javnih i privatnih izvora), visini i strukturi prihoda, imovine i rashoda. Računovodstvena evidencija mora biti zasnovana na vjerodostojnoj računovodstvenoj dokumentaciji.

Subjekt revizije vodi poslovne knjige shodno Pravilniku o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica, a od poslovnih knjiga vodi Dnevnik i Glavnu knjigu.

U postupku revizije utvrđeno je da od 2024. godine računovodstvene usluge za Grupu birača vrši knjigovodstvena agencija. Shodno izjavi lica koje je vršilo evidentiranje poslovnih transakcija u Glavnoj knjizi Grupe birača, finansijsko poslovanje je u 2023.godini vršeno na gotovinskoj osnovi.

Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije nije vodio pomoćnu evidenciju – dnevnik blagajne, iako je u 2023. godini imao gotovinskih transakcija, kao ni analitičku evidenciju imovine, iako je raspolagao sa imovinom.

- **Subjekt revizije treba da vodi pomoćnu evidenciju (dnevnik blagajne) budući da isti vrši blagajničko poslovanje, kao i analitičku evidenciju imovine, s obzirom da raspolaže sa imovinom.**

3.5. Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj

Shodno članu 48 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja politički subjekt završni račun i godišnji konsolidovani finansijski izvještaj podnosi organu uprave nadležnom za vođenje jedinstvenog registra poreskih obveznika, Državnoj revizorskoj instituciji i Agenciji, najkasnije do 31. marta tekuće za prethodnu godinu.
Shodno Pravilniku o obrascu godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja političkog subjekta ("Sl.list Crne Gore", br.026/22), politički subjekat je dužan da godišnji konsolidovani finansijski izvještaj dostavi na sledećim izvještajima:

- Izvještaj o prihodima, imovini i rashodima političkog subjekta;
- Izvještaj o načinu i namjeni utroška sredstava za finansiranje redovnog rada ženskih organizacija u političkim subjektima; i
- Završni račun političkog subjekta.

Subjekt revizije je Državnoj revizorskoj instituciji dostavio Iskaz o finansijskoj poziciji/Bilans stanja na dan 31.12.2023. godine i Iskaz o ukupnom rezultatu/Bilans uspjeha za period od 01.01.2023.do 31.12.2023. godine, u pripremnoj fazi vršenja revizije, dana 09.09.2024.godine. Na osnovu navedenog se konstatuje da subjekt revizije nije dostavio Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Državnoj revizorskoj instituciji na propisanim obrascima, niti je isti dostavio u propisanom roku.

- **Subjekt revizije je dužan da završni račun i godišnji konsolidovani finansijski izvještaj podnosi Državnoj revizorskoj instituciji najkasnije do 31. marta tekuće za prethodnu godinu u skladu sa članom 48 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, na obrascima propisanim Pravilnikom o obrascu godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja političkog subjekta.**

Subjekt revizije nema formiranu posebnu žensku organizaciju.

3.6. Završni račun

Shodno Pravilniku o obrascu Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja političkog subjekta, politički subjekt je Godišnji završni račun za period od 01.01.2023.godine do 31.12.2023.godine dostavio Državnoj revizorskoj instituciji na propisanim obrascima:

- Iskaz o finansijskoj poziciji /Bilans stanja,
- Iskaz o ukupnom rezultatu/Bilans uspjeha,

- Iskaz o promjenama neto imovine (kapitala)-IPK (PP),
- Iskaz o tokovima gotovine-ITG (PP),
- Statistički Aneks.

3.6.1. Bilans stanja

Prema prezentiranim podacima u Bilansu stanja, iskazana je vrijednost imovine (aktiva) i vrijednost izvora finansiranja sredstava (pasiva) u iznosu od po 2.913,00€.
U aktivi Bilansa stanja iskazana je obrtna imovina (depoziti na računu) na dan 31.12.2023.godine u iznosu od 2.913,00€, dok je u pasivi iskazan kapital (neraspoređena dobit) u istom iznosu (2.913,00€).
Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije raspolagao sa imovinom (kompjuterska i kancelarijska oprema), koja je u poslovnim knjigama evidentirana u okviru troškova, te iz navedenih razloga ista nije iskazana u Bilansu stanja (kao stalna imovina).

Evidentiranje i popis imovine

U toku postupka revizije nije prezentiran Izvještaj o popisu imovine jer Grupa birača u 2023. godini nije vršila popis.
Uvidom u poslovne knjige utvrđeno je da je Grupa birača u okviru troškova evidentirala nabavku stalne imovine (opremu), u iznosu od 2.865,50€ (laptop, štampač, televizor, klupe, stolovi i stolice). Navedena nabavka je dokumentovana fakturama dobavljača i fiskalnim računima.
Takođe, u toku postupka revizije nije prezentiran ni popis depozita na računu, obaveza, potraživanja, niti gotovine u blagajni na dan 31.12.2023. godine.

- **Budući da subjekt revizije vrši poslovanje u skladu sa Zakonom o računovodstvu, preporučuje se da isti vrši godišnji popis imovine, obaveza, potraživanja, depozita na žiro računima i gotovine u blagajni.**

- **Subjekt revizije treba da nabavljenu opremu evidentira u okviru klase 0 shodno Pravilniku o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica, budući da isti vrši evidentiranje transakcija u poslovnim knjigama shodno navedenom Pravilniku.**

Potraživanja

U postupku revizije utvrđeno je da Grupa birača u poslovnim knjigama ne obezbjeđuje evidenciju potraživanja jer je u 2023. godini, shodno izjavi, poslovanje vršeno na gotovinskoj osnovi. Shodno dopisu - obavještenju Opštine Žabljak, ista nema neizmirenih obaveza prema subjektu revizije.

Novčana sredstva na žiro računima

U postupku revizije utvrđeno je da je Grupa birača u 2023. godini finansijsko poslovanje-redovan rad, obavljala preko žiro računa otvorenog na fizičko lice ovlašćeno za zastupanje Grupe birača, koji je otvoren kod Crnogorske komercijalne banke.
Zakonom o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja grupe birača definisane su kao politički subjekti koji politički status stiču zaključivanjem ovjerenog ugovora radi zajedničkog nastupa na izborima. Članom 24 stav 6 Zakona propisano je, da za potrebe finansiranja izborne kampanje političkog subjekta grupe birača, žiro račun otvara fizičko lice koga sporazumno odrede, na osnovu međusobnog ugovora koji su sklopili članovi grupe birača, ali Zakonom nije definisan dalji način poslovanja grupe birača, nakon što ista poslije održanih izbora osvoji mandate i stekne parlamentarni status (na lokalnom ili državnom nivou), ukoliko ista ne želi da se transformiše u političku partiju a kao grupa birača nema pravni subjektivitet.

Revizijom je, uvidom u bančine izvode žiro računa fizičkog lica preko kojeg je obavljano redovno poslovanje Grupe birača, utvrđeno da su depoziti na računu na dan 01.01.2023.godine iznosili 0,00€, dok su isti na dan 31.12.2023.godine iznosili 2.912,97€.

Stanje depozita, kao i promet sredstava iskazanih na izvodima, odgovara istom evidentiranom u poslovnim knjigama Grupe birača.

Blagajničko poslovanje

Revizijom je utvrđeno da Grupa birača ne obezbjeđuje pomoćnu evidenciju blagajničkog poslovanja (dnevnik blagajne).
Uvidom u bančine izvode utvrđeno je da je Grupa birača u 2023. godini, podigla sa žiro računa sredstva u iznosu od 1.280,00€, da su ista utrošena za: plaćanje putnih troškova za terenski rad u iznosu od 800,00€, datu donaciju pravnom licu (Hajdučko-jatačkom udruženju) u iznosu od 150,00€ i za plaćanje troškova koji se odnose na sitan inventar (veći broj ramova za slike) u iznosu od 330,00€.
Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije, shodno Odlukama Glavnog odbora, isplatio putne troškove za rad na osnivanju mjesnih organizacija Građanskog pokreta, kroz dnevnice u zemlji u iznosu od 800,00€. Dnevnice su isplaćivane u iznosima od 75,00€ do 150,00€ članovima Pokreta.
Shodno navedenom konstatuje se da Grupa birača nije vršila obračun i isplatu putnih troškova (dnevnica) shodno Uredbi o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru koja reguliše ovu oblast (nijesu sačinjavani putni nalozi, nije se poštovala Uredba u dijelu iznosa dnevnica i sl.).

- **Subjekt revizije treba da obračun i isplatu putnih troškova (dnevnica) vrši u skladu sa odredbama Uredbe o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru, kao jedinom važećem propisu koji reguliše ovu oblast.**

Gotovinski plaćeni troškovi pravdani su odlukama Glavnog odbora i spiskom lica za isplatu dnevnica (koji sadrži: ime i prezime lica kome se sredstva isplaćuju, matični broj, iznos sredstava i svojeručni potpis lica koja su primila gotovinski sredstva), osim sredstava isplaćenih za donaciju, dok su troškovi sitnog inventara dokumentovani fakturom dobavljača i fiskalnim računom.

Kapital

Grupa birača je u Bilansu stanja iskazala kapital (neraspoređenu dobit tekuće godine) sa stanjem na dan 31.12.2023. godine u iznosu od 2.913,00€, ali isti nije iskazan u poslovnim knjigama subjekta revizije iz razloga što Grupa birača u Glavnoj knjizi nije sprovela zaključna knjiženja za 2023. godinu.

- **Subjekt revizije treba da na kraju izvještajnog perioda sprovede zaključna knjiženja u poslovnim knjigama i evidentira poslovni rezultat tekuće godine na odgovarajućim računima shodno Pravilniku o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za pravna lica registrovana za obavljanje privredne djelatnosti i druga pravna lica.**

Obaveze

U postupku revizije, na osnovu prezentirane dokumentacije i uvida u bančine izvode, utvrđeno je da je Grupa birača redovno izmirivala obaveze prema fizičkim licima i dobavljačima, pa na kraju 2023. godine nije imala neizmirenih obaveza, što je i iskazano u poslovnim knjigama i Bilansu stanja subjekta revizije.

3.6.2. Bilans uspjeha

U Bilansu uspjeha iskazani su prihodi u iznosu od 8.339,00€, rashodi u iznosu 5.426,00€ i finansijski rezultat (neraspoređena dobit) u iznosu od 2.913,00€.
Revizijom je utvrđeno da podaci iskazani u Bilansu stanja i Bilansu uspjeha odgovaraju podacima evidentiranim u poslovnim knjigama, osim neraspoređene dobiti (u iznosu od 2.913,00€), što je obrazloženo u dijelu Izvještaja koji se odnosi na Kapital.

3.6.2.1. Prihodi

Uvidom u poslovne knjige Grupe birača i prezentiranu dokumentaciju utvrđeno da je ista u 2023. godini ostvarila ukupne prihode u iznosu od 8.338,54€, koji se odnose na prihode iz budžeta lokalne samouprave (Opštine Žabljak) i to: za finansiranje izborne kampanje za lokalne izbore na Žabljaku iz 2022.godine, u visini od 80% navedenih sredstava koje se dodjeljuju političkim subjektima srazmjerno broju osvojenih mandata u iznosu od 758,28€, za finansiranje redovnog rada političkog subjekta u iznosu od 7.172,26€ (mjesečno po 588,88€, a od novembra po 372,80€) i za zakup

prostorija za rad odborničkog kluba u iznosu od 408,00€ (mjesečno po 102,00€).

Prihodi od članarina

Subjekt revizije nije donio Odluku o visini članarine za 2023. godinu, što nije u skladu sa članom 15 stav 3 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

- **Subjekt revizije treba da donese Odluku o visini članarine za tekuću godinu najkasnije do kraja januara tekuće godine, u skladu sa članom 15 stav 3 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

3.6.2.2. Rashodi

Revizijom je, uvidom prezentiranu dokumentaciju utvrđeno da je Grupa birača u 2023. godini ostvarila troškove u ukupnom iznosu od 5.425,57€ i isti se odnose na: troškove kancelarijskog materijala u iznosu od 3.249,95€, troškove prevoza na službenom putu u iznosu od 800,00€, troškove zakupa poslovnog prostora u iznosu od 1.200,00€, troškove platnog prometa u zemlji u iznosu od 25,62€ i troškove donacija u iznosu od 150,00€. Navedeni troškovi odnose se na troškove redovnog poslovanja Grupe birača.

U nastavku je dat tabelarni pregled ostvarenih troškova po vrsti u 2023. godini

Rb	Konto	Opis troška	Iznos	% Učešća
1	5121	Nabavka opreme i sitnog inventara	3,249.95	59.90%
2	5293	Naknade troškova za službena putovanja	800.00	14.74%
3	5334	Troškovi zakupa poslovnog prostora	1,200.00	22.12%
4	5530	Troškovi platnog prometa u zemlji	25.62	0.47%
5	5541	Troškovi donacija	150.00	2.76%
		UKUPNO:	**5,425.57**	**100.00%**

Shodno prezentiranim podacima najveće učešće u ukupnim troškovima ima nabavka opreme i sitnog inventara sa 59,90%.

Zapošljavanje

U postupku revizije je utvrđeno da Grupa birača nema akt o sistematizaciji radnih mjesta i nema lica zapošljenih po ugovoru o radu.

Troškovi kancelarijskog materijala (račun 512)
Shodno prezentiranoj dokumentaciji utvrđeno je da se troškovi u iznosu od 3.249,95€ odnose na: nabavku opreme (televizora, lap topa, štampača, klupa i stolica) u iznosu od 2.865,50€ (što je pojašnjeno u dijelu Izvještaja koji se odnosi na evidentiranje i popis imovine i obaveza), sitan inventar (ramovi za slike) u iznosu od 330,00€, što je pojašnjeno u dijelu Izvještaja koji se odnosi na blagajničko poslovanje i nabavku kancelarijskog materijala u iznosu od

54,45€. Navedeni troškovi su dokumentovani fakturama dobavljača i fiskalnim računima.

Naknade troškova za službena putovanja (račun 529)
Uvidom u prezentiranu dokumentaciju utvrđeno je da se troškovi u iznosu od 800,00€ odnose na putne troškove i isti su obrazloženi u dijelu Izvještaja koji se odnosi na blagajničko poslovanje.

Troškovi zakupa (račun 533)
Troškovi evidentirani u Glavnoj knjizi Grupe birača u iznosu od 1.200,00€ odnose se na zakup poslovnog prostora na Žabljaku sa fizičkim licem i isti je dokumentovan ugovorom o zakupu nepokretnosti od 29.08.2023. godine koji je zaključen na periodu od 38 mjeseci tj. od 01.09.2023.godine do 31.10.2026. godine, dok mjesečna zakupnina iznosi 300,00€. Navedeni ugovor je ovjeren u Osnovnom sudu.

Troškovi platnog prometa (račun 553)
Troškovi u iznosu od 25,62€ odnose se na troškove bankarskih provizija za plaćanja u zemlji i mjesečno održavanje računa.

Troškovi donacija (račun 554)
Troškovi donacija evidentirani u Glavnoj knjizi Grupe birača u iznosu od 150,00€ obrazloženi su u dijelu Izvještaja koji se odnosi na blagajničko poslovanje.

3.7. Kancelarijsko poslovanje

Subjekt revizije u postupku revizije nije prezentirao djelovodnu knjigu niti akt kojim bi uredio vršenje poslova prijema, evidentiranja, otpremanja, arhiviranja i čuvanja akata.

- **Subjekt revizije treba da vrši evidentiranje svih ulaznih i izlaznih akata, kao i da internom procedurom definiše poslove prijema, evidentiranja, otpremanja, arhiviranja i čuvanja akata u cilju obezbjeđivanja adekvatne validnosti istih.**

Izvještaj pripremila
Državna revizorka,
Načelnica u Sektoru IV
Zorica Knežević

Predsjedavajući Senatom DRI
Rukovodilac Kolegijuma
Senator
Nikola N. Kovačević